

ללא כותרת

יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ו', עמ' 53-49
תרגום: אורי אורלב

בן דודה של בת דוד אחי אבי, בהכירו את מדותי התרומיות, בטח אותי לפני שנים באלף רובל
באמרו:

- הפרחח הזה, כשיגיע לגיל ארבעים, ואחרי שיבזבז בנדאי את כל שמונה הירשות של כל שמונת
קורביו העריריים, יקבל אלף רובלים ויהיו לו כמה גרושים להחלץ מן הבץ שיקלע אליו. אם
ימשיך להיות שתן, יבזבז גם את דמי, אבל רק אחרי שימלאו לו ארבעים שנה.

מה עשיתי עם הירשות האחרות זה ענני הפרטי ואני בדעתי להתודות על כך בפמבי; אני מסרב
בהחלט לתת הסברים כלשהם בנדון ואני דורש שלא ינסו לתשאל אותי על כך, לא במישור ולא
בעקיפין. נו, אפשר לחשב איזה ספור חשוב! נדמה לי, שבשום מקום לא בולשים בצורה מטרידה
כזאת אחרי אנשים כותבים כמו אצלנו, והרי כבר הבהר פעמים רבות שחיי הפרטים של הכותב
שכימים לו לבדו, ורק צירותיו הן נחלת הכלל. משום כך אני חוזר ואומר, שאין לאיש זכות לשאל
אותי או אפילו לנסות לנחש מה עשיתי עם הירשות הללו. אבל נגש לענין.

לפני חמש שנים כבר עבר המועד שבו היתה לי הזכות הבלתי מערערת לסכום שבטחתי בו –
כשהגעתי לגיל ארבעים.

אני נוטל ביד רועדת את הפוליסה והולך לקבל את ה"דמים" של מיטיבי המזכר למעלה.

- אדוני הנכבד – אני אומר לפקיד של חברת הבטוח, שבקש ממני לשבת בנימוס מפלג. – אדוני
הנכבד, הייתי מבקש...

- הו, הו! אדוני מבקש בנדאי לבטח את בנו (כאן התבונן בי בתשומת לב), או את הנכד, למרות
שאדוני נראה צעיר כל כך.

- לא, אדוני, אני רוק, וגם אם כבודו...

- אם כן אולי (הוא בוחן אותי במבט חודר) אולי בטוח משרפה?

- גם זה לא.

- אם כן אולי...

כדי להפסיק את מבול השאלות הוצאתי את הפוליסה והנחתי אותה על השלחן.

- אני מבקש לקבל את הסכום המגיע לי.

- אה, כ...ן. טוב, אך אתה מבין, אדוני, איננו יודעים אם אדוני חי.

- אבל אני חי, אני יכול להבטיח לך שאני חי.

- לא אדוני, אפשר שאתה טועה.

התאבנתי: אולי באמת? הסתרת את הסוסי והבטחתי לפקיד בפעם השנייה שאני חי, אני בטוח
בכך, והעבדה הזאת אינה מטלת בשום ספק.

- אבל אדוני, אני חוזר ואומר לך שאולי טעות בנדך. יכול להיות שנספרת כבר מזמן ואתה אולי
בכלל מישוהו אחר.

- ואיך אוכל לשכנע אותך? – קראתי ביאוש.

- זה בדיוק הענין; מיד אסביר לך: לך אדוני למנהל הבית שלך וקבל אצלו אשור בכתב, שאותו
עליך לבייל ולאשר במשטרה. אחר-כך תגיש אדוני בקשה לתשלום הסכום הנדון, שגם אותה תבייל
בבקשה ותאשר את חתימתך אצל נוטריון; אחר-כך תבוא אלינו לקבל הוראות נוספות.

ותוכלו לתאר לעצמכם איך עבר עלי אותו לילה, באלו יסורי אי נדאות ופחד נורא: ומה אם יתברר
לי שכבר נפטרתי ואני לא אני אלא מישהו אחר, שגנב את זהותי. נשטפתי דמעות וזעה קרה.

חפיתי לבקר בלב גווע, ולא הצלחתי לעצם עין. החלטתי להוריש חלק מן הסכום לגמילות חסדים רק כדי להיכח שאני חי. כמה פעמים חלפה במחי המחשבה: "אולי לותר על הפסו ורק לא לעורר את הדב מרצו". אבל גם לסקרנות יש זכויות משלה.

עם אור בקר ראשון צלצלתי בפעמון דלת דירתו של מנהל הבית.

- אדוני, אני מתחנן לפניך, תן לי אשור שלא נפטרתי ולא חי במקומי אדם אחר.

עברו רגעים רבים וארכים כנצח עד שהצלחתי לשכנע את האיש ההגון שאני חי; תחלה סרב בתקיפות לתת לי את האשור המבקש, אחר-כך התרצה ומסר לי את התעודה היקרה.

כעבר יומים עברתי בחיוד רחב את מפתן הפניסה למשרד חברת הבטוח.

הפקיד קבל את הנירות, הניד בראשו, חיך בעצב ולחש:

- נו, אדוני, עכשו יש לנו תעודה שלא נפטרתי, אך אני זקוקים לתעודה המוכיחה שנולדת.

עמדתי כהלום רעם.

- מה זאת אומרת? האם יש ספק בכך? אפשר שרמו אותי וחייתי בתוך מסכת שקרים ורמאיות? אה! איזו נבזות אנושית! – קראתי.

- תרגע, אדוני, אולי נולדת, אולי זה נכון, רק שלנו אין כל הוכחה לכך. נשמתי לרוחה.

- איזו הוכחה צריך?

- תעודת לדה ופנקס זהות.

- נכון, כמובן.

שוב עבר עלי לילה קשה. היום אני יכול כבר להודות שחששתי באמת. אמנם שמעתי פעם שיש לי אי שם תעודת לדה, אבל אם פתאום, ברגע האחרון, יתברר שזאת רק אשליה?

אחרי נסיונות יקרים והתרוצצויות קבלתי את התעודה שכבר השתוקקתי לקבלה, המאשרת את לדתי.

מסרתי את המסמך בידי פקיד חברת הבטוח בהבעה האמרת: "מה עכשו? אה?"

עמדת זקוף ממתינ למהלמה חדשה. הוא לא נתן לי להמתין זמן רב.

- נו, אדוני, עכשו שוב אין ספק שהאדם המזכר בפוליסה נולד וחי. אך איזו הוכחה יש לנו שאותו אדם הוא אדוני?

שלפתי את פרטיס הבקור שלי, שתי קבלות של בית עבוט שגרשמו על שמי, שלושה מכתבים המפנים אלי, ממחטה עם ראשי תבות של שמי, כשאני מוסיף ואומר שאין לי התנגדות לבדיקת חלקי לבושי הנוספים שגם הם מסמנים בראשי התבות של שמי.

הפקיד התבונן בי בלגלוג:

- לא, אדוני, אנחנו לא יכולים לשלם כסף על סמך הוכחות פאלה. פרטיס בקור, ראשי תבות ומכתבים אפשר להכין תמורת כמה רובלים.

כעסתי.

- אדוני – אמרתי – אתה מענה אותי כבר שבוע, והיום אתה עושה ממני רמאי, אתה משמיץ צאצא של משפחה מהללת. זה כבר יותר מדי. זאת התנהגות לא נאותה.

הוא הקשיב בסבלנות לדברי.

- נו – אמר – אני מבין את פעסך ואני משתתף בצערך, אבל אני דורש רק את מה שדורשים ממני הממנים עלי.

איך אני יכול להוכיח לך שאני הוא אני?

- דָּבַר שֶׁל מָה בְּכֶד: תִּשְׁיג בְּבִקְשָׁה אֶת חֲתִימוֹתֵיהֶם שֶׁל שְׁשֵׁה אֲזָרְחִים עִירוֹנִיִּים וְאַרְבָּעָה אֲזָרְחִים כְּפָרִיִּים.

- אֵיךְ אֶמְצָא אוֹתָם?

- אֵינְנִי יוֹדֵעַ. תִּשְׁתַּדֵּל. זֹאת הִדְרִישָׁה הַפּוֹרְמָלִית הָאֲחֵרוֹנָה. כָּל הַמְגִיעַ יִשְׁלַם לָךְ מִיָּד אֶצֶל הַקָּפֵּאִי. בְּשָׂעַת הַתְּשׁוּלִים יִהְיֶה עֲלֶיךָ רַק לָתֵת קִבְּלָה מְאֻשֶּׁרֶת בְּיַד נוֹטְרִיוֹן, וְזֶה הַכֹּל.

נִגְשִׁיתִי בְּמִשְׁנֵה מְרָץ לְעִבּוּדָה... נִסְעֵתִי עַל-פְּנֵי מַחְצִית הַמְּמַלְכָה, עֲבַרְתִּי אֶת כָּל וְרָשָׁה וְתוֹךְ פְּחוֹת מִשְׁלוֹשָׁה שְׁבוּעוֹת, אַחֲרֵי שֶׁהוֹצֵאתִי עַל הַנְּסִיעַת כְּמֵאָה רוֹבְלִים, הָיָה בְּיַד מִסְפֵּר הַחֲתִימוֹת הַנִּדְרָשׁ.

- נִהְדָר – קָרָא הַפְּקִיד כְּשֶׁהוּא בּוֹחוֹן אֶת תֵּיק הַמְּסַמְכִים הַנוֹגְעִים לְעִנְיִי (כְּשֶׁלוֹשׁ לְבָרוֹת נִיר) – עֲכָשׁוּ תוֹאִיל בְּטוֹבָךְ לְהַצִּיג לָנוּ מְסַמְכִים הַמְּאֻשְּׁרִים בְּיַד נוֹטְרִיוֹן שֶׁעֲשֶׂרֶת הָאֲזָרְחִים הָאֵלֶּה הֵם בְּאֵמֶת אֲזָרְחִים, אֲזָרְחִים שְׁנוֹלְדוּ וְלֹא נִפְטְרוּ עַדִּין.

- אָבֵל אֲדוֹנִי, הֲרִי זֶה בְּלִתִּי אֶפְשָׁרִי! קָרָאתִי בְּיָאוֹשׁ הַגּוֹבֵל בְּטְרוֹף דַּעַת.

- אֲמַנֵּם כּוֹ, אֲנִי מוֹדָה שָׁזָה דֵּי מַכְבִּיד, אֵךְ תּוֹכֵל לְהוֹדוֹת בְּעֶצְמְךָ שֶׁהַחֲבָרָה אֵינָה? כּוֹלָה לְבִטּוֹחַ בְּחֲתִימוֹתֵיהֶם שֶׁל אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא רָאִתָּה אֹף פֵּעַם וְלֹא יָדַעְתָּ דָּבָר עַל קִיוָּמָם. בְּבִקְשָׁה, עֲלֶיךָ לְהוֹדוֹת בְּכֶד.

- אֲמַנֵּם כּוֹ, אַתָּה צוֹדֵק, אָבֵל בֵּין כַּה וְכַה...

הַתְּפַטְרִיתִי מִן הַמְּשָׁרָה שֶׁהֵיְתָה לִי כְּדֵי לְהַתְּמַסֵּר לְמִשְׁיֵמָה הַחֲשׂוּבָה הַדּוֹרְשֶׁת זְמַן וּמֵאֲמָצִים כַּה רַבִּים. הַפֵּעַם הַתְּנַהֵל הַכֹּל בְּקִלּוֹת יַחֲסִית הוֹדוֹת לְנִסְיוֹן שְׂרַכְשֵׁתִי לִי.

תוֹךְ אַרְבָּעָה חֲדָשִׁים הָיוּ בְּיַד הַמְּסַמְכִים הַדְּרוּשִׁים וְהַבְּאֵתִי אוֹתָם לְחֲבָרָה בְּשִׁתֵּי עֲגָלוֹת מִשָּׂא. עֲלִיכֶם לְדַעַת שֶׁנִּהְיִיתִי הַפֵּעַם בְּפִקְחוֹת יִתְרָה וְהַצְּטִידִיתִי מְרֹאֵשׁ בְּמִסְמָכִים הַמְּאֻשְּׁרִים אֶת הַחֲתִימוֹת, וְגַם בְּכָל הַתְּעוּדוֹת שֶׁל בְּעֲלֵי הַחֲתִימוֹת עַל הַמְּסַמְכָּה שֶׁהִגְשֵׁתִי, וּלְיִתֵּר בְּטַחוֹן הַבְּאֵתִי גַם אֶת כָּל מִסְמָכֵיהֶם.

הָיוּ לִי עוֹד קִצָּת בְּעִוֹת עִם מְסַמְכָיו שֶׁל מִיִּטְבִּי. הָיָה עָלַי לְהִגִּישׁ אֶת תְּעוּדוֹת לְדָתוֹ וּפְטִירָתוֹ, הָעֵתֵק צְנוּאָתוֹ, אֲשׁוּרֵי עֲרִירוֹת שֶׁל כָּל מוֹרִישֵׁי, מְסַמְכָּה הַמְּאֻשֶּׁר שָׁאִין לִי יְלָדִים אוֹ נְכָדִים אוֹ נִינִים. אָבֵל אֵלֶּה הָיוּ כְּבָר זוּטוֹת. הֲרַבָּה יוֹתֵר קַל לְהוֹכִיחַ שְׂמִישָׁהוּ אֵינְנוּ קִנְיָם, מְאֻשֶּׁר לְהוֹכִיחַ שְׁנוֹלְד, וְלֹא נִפְטֵר, וְשֶׁהוּא אוֹתוֹ אֲדָם עֲצָמוֹ.

כֶּד אוֹ כֶּד, הַכְּסֹף יִמְסֵר לִי בְּעוֹד חֲדָשׁ. עֵתָהּ, עֲשִׂיר בְּנִסְיוֹן, בְּחֲרִיתִי לֵאמֹר הַשְּׁתַּדְּלִנוּת לְקַבֵּלֶת תְּשׁוּלוּמִים מִחֲבָרוֹת בְּטוֹחַ כְּמִקְצוֹעַ לְהַתְּפַרְנֵס מִמֶּנּוּ בְּעֵתִיד.

